

УДК 77.012:004.928

ЕСТЕТИКА ЧОРНО-БІЛОЇ ФОТОГРАФІЇ В СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ

ДОВЖЕНКО Ірина, ТКАЧ Катерина, СКЛЯРЕНКО Валерій,
ЧЕРНЯВСЬКИЙ Богдан

Київський національний університет технологій і дизайну, Київ, Україна
e-mail: dovzhen@i.com.ua

Надано результати дослідження актуальності чорно-білої фотографії в сучасному інформаційному просторі. На підставі проведеного аналізу різноманітних інформаційних джерел (преси, видань модної індустрії, соціальних мереж тощо) доведено її естетичну цінність. Досліджено причини вибору даного виду зйомки, критерії естетичної якості фотозображення в рамках монохромного світла для кращого розуміння застосування даного засобу зйомки у розкритті певних тем.

Ключові слова: чорно-біла фотографія, естетика, композиція, інформаційний простір, мистецтво, фотографія.

ВСТУП

Чорно-біла фотографія здобула звання класики, розуміння якої дозволяє підвищити рівень майстерності. Максимальна виразність знімку досягається завдяки використанню певних композиційних рішень, художніх прийомів та вміння розповісти історію обраного сюжету глядачу. Приваблива естетика монохрома розкриває суть і красу зображуваних об'єктів, а також відповідає певним сучасним тенденціям. В наш час майже неможливо знайти веб-сайт, журнал або сторінку в соціальній мережі з фотографіями, де не було б хоча б одного чорно-білого зображення.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

В епоху цифрової фотографії, яка дає можливість точно передавати кольори і спрощувати процес удосконалення фотозображення за допомогою комп'ютерних програм для пост-обробки, чорно-біла фотографія не втрачає своєї популярності. Адже чорно-біла фотографія – мистецтво, що залежить від якості роботи фотографа, яка впливає на виразність та емоційну складову чорно-білих зображень. Для того, щоб отримати гарні монохромні знімки, необхідно володіти певним рівнем майстерності та вміти застосовувати фотографічні прийоми. Визначення особливостей та нюансів створення чорно-білих фотографій дозволить зрозуміти, чому ж ахроматичні фотографії мають великий попит як у професійних виданнях, так і в соціальних мережах.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Фотографія зародилася як чорно-біле відтворення реальності. Довгі роки саме чорно-біла фотографія була ключовим напрямком розвитку цього виду візуального мистецтва та всі його основні традиції і прийоми пов'язані, в першу чергу, з монохромним зображенням [1]. З появою кольорових фотозображень була вірогідність того, що чорно-біла фотографія залишиться в минулому, втративши свою актуальність. Проте, ахроматичні зображення і досі користуються попитом, отримавши звання класики фотомистецтва.

Як і будь-яка діяльність, чорно-біла фотографія має свої особливості, на які слід звертати увагу при роботі з нею. Перш за все, слід продумати зображуваний сюжет – що саме буде розповідати фотографія, яка позбавлена кольору. Чорно-білі фотографії допомагають передати настрій, глибокий смысл або особисті переживання автора чи героя зйомки. Тож, в даному виді зйомки емоційна складова виходить на передній план.

Наступним важливим аспектом є композиція. У монохромі вона набуває ще більшого значення. Композиція формує всю систему зображення, за допомогою якої досягається виразність художнього задуму. Під композицією слід розуміти гармонійне розташування всіх елементів зображення, використаних художником для досягнення виразності художньої форми і розкриття ідейно-тематичного змісту фотозображення. Композиція в такому розумінні є поєднанням елементів сюжету і малюнка фотознімку з урахуванням смислових навантажень на окремі компоненти кадру. Композиційний малюнок визначається розміщенням фігур та предметів на картинній площині, характером та напрямком руху, що відбувається в кадрі, розташуванням основних ліній, світло-тональними масами, ритмічними повторами, елементами перспективи та ін. Робота над композицією кадру створює певну гармонійну систему фотографії [2].

Будь-яке зображення складається з форм та ліній, а у чорно-білій фотографії вони мають дуже важливе значення. З усуненням кольору можна зробити акцент саме на них. Іноді форма може виявитись настільки цікавою та незвичайною, що у монохромному варіанті об'єкт виглядає як позаземний. Чорно-білий варіант ідеально підходить якщо потрібно підкреслити геометричну складову об'єктів.

На фотографіях в ахроматичних кольорах текстура виглядає по-новому. Вона може виконувати роль напрямних ліній або виступає чудовим фоном для виділення головного об'єкта.

Контраст чорного та білого є чи не найвиразнішим елементом, що здатен надати глибину знімку та зробити акцент на сюжетно-важливих складових. Перед початком роботи можна подумки розбити простір майбутнього сюжету на світлі та темні ділянки. Це дозволить зрозуміти тональну складову об'єктів.

При побудові кадру слід чітко визначити смисловий центр – акцент на головному об'єкті, який повинен привертати увагу перш за все. Також, потрібно визначити другорядні та допоміжні елементи на знімку, які будуть посилювати композицію і художній задум.

Сукупність застосованих до фотографії прийомів створює естетичну складову кадру, що дозволяє досягти привабливості зображення для ока глядача. Однак, на сприйняття фотографії впливає не лише композиційний аспект. Саме слово «естетика» означає «чуттєве сприйняття». Як правило, це поняття асоціюється з прекрасним та піднесеним, проте «естетика» вивчає, також, потворне, непривабливе, моторошне, негативне. Дуже часто чорно-білу зйомку обирають для зображення непривабливих сюжетів, щоб привернути увагу до певної проблеми тому, що усунувши відволікаючий фактор у вигляді кольору, залишиться сама суть.

Сьогодні чорно-біла фотографія тримає свою популярність. Такий висновок можна зробити після дослідження різноманітних інформаційних джерел – від преси та модної індустрії до соціальних мереж. Особливе місце монохром займає у fashion-фотографії. Знімки такого виконання часто можна зустріти на сторінках модних журналів та у рекламних кампаніях передових будинків мод. Такі видання міжнародного масштабу, як *Vogue* і *Harper's Bazaar* з періодичною регулярністю обирають чорно-білі зображення для обкладинок. Бренд одягу та аксесуарів *Yves Saint Laurent* також обирає цей напрям фотографії для своїх, так званих «едіторіал» – зйомки для журнальних публікацій, веб-сайтів, сторінок у соціальних мережах, що представляють собою емоційну фото-історію, часто з певним сюжетом. Чорно-білі едіторіал обирають також *Givenchy*, *Chanel*, *Dior*, *Zara* та інші.

Часто репортажні знімки представлені у чорно-білих кольорах, щоб підкреслити емоційність певної події. Міжнародна фотоагенція *Magnum*, що заснована 27 квітня 1947 року у Парижі фотографами-документалістами – Робертом Капою, Анрі Картьє-Брессоном, Джорджем Роджером та Девідом Сеймуром – поширює репортажні знімки у пресі. Величезна кількість фотографій, які були зроблені фотографами *Magnum*, увійшли в історію та стали відомими у всьому світі. Значна частина з них, якщо не більша, були саме чорно-білими.

У журналах, присвячених мистецтву фотографії, також часто зустрічаються чорно-білі фотозйомки. Існують навіть журнали, що спеціалізуються тільки на монохромних фотографіях, маючи багато прихильників. Наприклад, одне з видань, що спеціалізується виключно на чорно-білій фотографії називається *Black and White Minimalism*. Концепція журналу присвячена роботі художників-мінімалістів, які використовують мінімальну кількість засобів для передачі своїх задумів. Крім чудових візуальних образів, видання включає у публікації глибокі інтерв'ю та поради професійних фотографів.

У сучасному світі соціальні мережі увійшли у життя людей, зачепивши всі галузі. Аналізуючи сторінки всесвітньої павутини, прослідковується інтерес до чорно-білої фотографії – як у приватних акаунтах користувачів соціальних мереж, так і на сторінках, що присвячені мистецтву фотографії. Цікавим є профіль фотографа з Лондону Джея Волтера, що демонструє чорно-білу естетику. Його роботи – це захопливі драматичні пейзажі, на яких частим головним героєм виступає водна стихія у моменти спокою або бурхливості.

Можна стверджувати, що чорно-біла фотографія сьогодні виступає окремим напрямком розвитку фотографії. Іноді, тільки за допомогою градації сірого можна донести до глядачів задум та надати зображенням глибокого сенсу. Монохром залишається цікавим і досі. Навіть без яскравих кольорів фотографії – наповнені неповторною енергетикою, виразністю форм та ліній, поєднанням контрасту, – можуть привертати увагу.

Отже, чорно-біла фотографія володіє особливою атмосферою, висуваючи на перший план сюжет та емоційну складову. Виключаючи колір, можна показати об'єкт зовсім з іншої, невласивої йому, сторони. Мова чорного та білого розповідає історії, сповнені глибоким смислом, з грою контрасту, світла, тіні, форм та ліній. У кольоровій реальності при створенні чорно-білих фотографій відбувається поява іншого неіснуючого художнього світу.

ВИСНОВКИ

Визначені особливості естетики чорно-білої фотографії, завдяки яким вона залишається актуальною на сьогоднішній день: світло і контраст, думка та емоція, художня виразність. Монохром часто виступає способом спілкування з глядачем задля привертання уваги до певної проблеми, передачі внутрішнього стану героя або створення зображень, наповнених красою чорно-білих кольорів. Деталі композиційної складової в сукупності з особистим баченням художника формують естетику чорно-білого світу. Незалежно від причини використання даного виду зйомки, монохромність залишається виразим, потужним різновидом фотографії. Встановлено, що з популярністю Інтернету, чорно-біле фотомистецтво набуває нового розквіту, продовжуючи свій розвиток.

ЛІТЕРАТУРА

1. Price N. Color vs black and white photography – What makes sense and when? URL: <http://www.photographyvox.com/a/color-vs-black-and-white-photography/>
2. Дыко Л. П. Основы композиции в фотографии: учебник. Москва: Высшая школа, 1988. 120 с.

DOVZHENKO I., TKACH K., SKLYARENKO V., CHERNIAVSKYI B. AESTHETICS OF BLACK AND WHITE PHOTOGRAPHY IN THE MODERN INFORMATION SPACE

The paper presents the results of the study of the relevance of black and white photography in the modern information space. The purpose was to prove the aesthetic value of monochrome photography in the information space. In the course of studying, the sources of using black and white pictures and the reasons for choosing this type of shooting were determined. The peculiarities of black-and-white photography were determined, thanks to which it does not lose its popularity. Also, the criteria of aesthetics within the monochrome world for a better understanding of this type of photography in the disclosure of certain topics were studied.

Key words: black and white photography, aesthetics, composition, information space, art, photography.